

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин ВУЧКОВ,
член на Научното жури в процедура за придобиване на
образователната и
научна степен „доктор”, обявена в Нов български университет
по докторска програма „Наказателно право”,
професионалното направление 3.6. Право,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки;
съобразно Заповед № 3-РК-279/11. 07. 2023 на Ректор на
Нов български университет проф. Пл. Дойнов, д.н.

Автор на становището: проф. д-р Веселин Бориславов Вучков

Кандидат: Лидия Лъчезарова Пенева - Стоилова

I. Кратки биографични данни за кандидата

Дисертантът Лидия Лъчезарова Пенева - Стоилова е магистър по право от Нов български университет (2016). Притежава и друга образователна степен: бакалавър по биология от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ ((2015).

Понастоящем работи като съдебен помощник в Пернишкия районен съд (от м. април 2021 год.). Преди това е била помощник-нотариус.

Дисертацията е разработена в самостоятелна форма на подготовка от м. ноември 2017 г. до сега и е насочена към публична защита по предвидения в законите и подзаконовите нормативни актове ред.

Научното ръководство на докторанта е осъществявано от проф. д-р Румен Владимиров.

II. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Заглавието на дисертационния труд е: „Престъпления против брака и семейството”.

Представеният труд е структуриран в *три глави*, съдържа също *увод* и *заключение*, както и *списък с използвана литература (библиография)*. Представена е и *декларация за оригиналност*.

Общият обем на дисертационния труд е 276 страници.

Глава първа на дисертационния труд е озаглавена „Исторически преглед на престъпленията против брака и семейството в България”.

Глава втора е посветена на общата характеристика и систематиката на този род престъпни прояви съобразно българския материален наказателен закон, а *глава трета* – върху международния наказателно-правен режим на престъпленията против брака и семейството.

Структурата за дисертационното изследване е сполучлива, тази структура на практика представлява класическа форма за работа върху дисертационен труд.

III. Актуалност и значимост

Актуалността и *значимостта* на дисертацията са безспорни.

Защо тя е *актуална*? – Темата за брака и за семейството е гранична тема, която е предмет на изучаване от много науки, включително и от отделни правни клонове. В същото време тази тема е и динамична, отразявайки преди всичко

национални и обичайни традиции, религиозни схващания и доминиращи обществени нагласи в конкретен исторически момент. В това отношение Република България не е изолирано явление, още повече заради присъединяването ѝ към Съвета на Европа през 1992 г. и към Европейския съюз през 2007 г. – организации, които проявяват постоянен интерес към посочената тема чрез инструменти на разнообразни по обхват и съдържание правни актове.

Темата е и *значима*, разбира се – тя вълнува (било перманентно, било циклично) широкото обществено мнение, а националните законодателства реагират по съответен механизъм.

Авторът на дисертацията е успял да подчертае актуалността и значимостта на изследваната тема.

IV. Основни приноси (научни и научно-приложни) и резултати: характеристика и оценка

Намирам, че в дисертацията си докторантът е постигнал *два* съществени *приноса*:

Първо, доминиращ е приносът (по моему) на онази част, която е посветена на историческото развитие на институтите на наказателно-правната защита на брака и семейството в български условия (предимно Глава първа). По принцип винаги прочитам внимателно подобни части от дисертационни или монографични изследвания, а и окуражавам докторанти да включват подобни текстове в своите трудове. Тематиката тук, обаче, е изключително благодатна, а докторантът Пенева е успяла да се справи по великолепен начин с предизвикателството. Историческата тенденция е уловена добре: Турският имперски наказателен закон от 1858 г. (реципиран от наполеоновия Наказателен кодекс от 1810 г.), през първия български Наказателен закон от 1896 г., след това – вторият български Наказателен закон от 1951 г., та до актуалната правна уредба. Добре е уточнено, че в турския закон няма специална глава, посветена на подобен род престъпни посегателства; това не е попречило на докторанта да прави сполучливи аналогии с по-късни текстове от българските закони. Това е трудно начинание, но е постигнато като резултат. При това докторантът Пенева прави и ретроспективни прегледи: опира дори до обичая в християнските народи под османска власт, когато анализира темата за сключването на брака. Откроява се значението и на Екзархийския устав. Систематиката на наказанията за съответните престъпления също е представена схематично (някои от наказанията са непознати в днешни условия). Специално внимание е отделено на съответните разпоредби от Наказателния закон на българското Княжество от 1896 г. – много педантично са анализирани отделните състави на престъпления против брака и семейството. Авторът е изградил в това отношение една цялостна материално-правна характеристика. Това се отнася и до Наказателния закон от 1951 г., а също и до съвременната уредба, отразена в действащия Наказателен кодекс от 1968 г. Не е подминат и проектът за нов Наказателен кодекс, одобрен от правителството през 2014 г., който така и не намери необходимата професионална, политическа и обществена подкрепа, за да стане факт от правния мир. *Отново ще подчертая уменията и научния принос на докторанта в тази част на изложението: винаги внимателно са преценявани отраженията върху уредбата и формираната практика доминиращи обществени нагласи, съответна конституционна уредба и т. н.*

Второ, приносен момент е и онази част от дисертацията, която фокусира внимание към значението на международните правни актове върху националното законодателство при уреждане на въпроса за наказателно-правната закрила на брака и семейството. Това се отнася и за положителното значение на чужди

законодателства, когато трябва да се предприемат съответни ревизии и в българските закони от наказателно-правната област. Изследвано е например законодателството на Германия, Франция, Гърция, Англия, САЩ и Русия. Всичко това е добра първооснова, за да се направи детайлен анализ на отделните състави на престъпления в българския Наказателен кодекс от 1968 г. Авторът е разглеждал отделните институти и престъпления през призмата на гранични правни клонове, това е неизбежно. Текстът е пълноценен – както при представяне на видовото разнообразие на посочените престъпления, така и като дълбочина на аргументите.

Добро впечатление прави критичният поглед върху институтите, ползването на конкретна съдебна практика (макар и не многобройна), ясно формулираните бележки и изводи, както и предложенията с оглед бъдещи промени в законодателството.

На основата на гореизложеното смятам, че *авторът на дисертационния труд притежава задълбочени теоретични знания по специалността и категорична способност за самостоятелно научно изследване; трудът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.*

V. Оценка на публикации и авторство

Авторът представя *пет публикации* по темата на дисертацията (четири статии и един доклад). Приемам и петте публикации. Публикациите доказват изследователските способности на докторанта, допринасят за постигане целите на дисертацията и са лично дело на автора. Изданията, в които са публикувани статиите и докладите, не са диференцирани с оглед критерия „реферирани“, „индексирани“ и т. н. Нямам информация за цитирането им от други автори. Изданията са авторитетни: издания на департамент „Право“ на Нов български университет и др.

Авторефератът отразява изчерпателно и достоверно структурата и съдържанието на дисертацията. Обемът му е 31 страници.

VI. Литературна осведоменост и компетентност

В текста на дисертационния труд *источниците* от библиографския списък са цитирани уместно и коректно. Ползвани са 144 библиографски единици на кирилица и латиница. Ползвани са, разбира се, и интернет-ресурси.

Направени са 417 бр. *позовавания* под линия. Всичко това свидетелства за значителната информационна осведоменост на докторанта.

VII. Критични бележки и препоръки

Позволявам си единствено да препоръчам следното: от библиографския списък да бъдат отстранени нормативните актове. Може би и по-прегледно представяне на ползваните интернет-ресурси би се отразило положително на бъдещо публикуване на разработения дисертационен труд.

VIII. Заключение

Изхождайки от положителната оценка за представения дисертационен труд, съобразявайки и сериозния професионален и експертен опит на кандидата, с убеденост формулирам своята *положителна оценка* и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор“.

01 август 2023 г.
гр. София

Член на журито:
/проф. д-р В. Вучков/